

Doc dr sc. Indira Ćehić Indira Ćehić¹
Mr.sc. Edin Malkić Edin Malkić²

UČINKOVITOST ODREĐENIH METODA U SUPROTSTAVLJANJU ORGANIZIRANOM KRIMINALU³

THE EFFECTIVENESS OF CERTAIN METHODS IN COMBATING ORGANISED CRIME

SAŽETAK

Organizirani kriminal, kao društveno negativna pojava, predstavlja fenomen za koji su zainteresirani, s ciljem provođenja istraživanja kako u teoriji tako i primjenjenoj praksi, ekonomisti, pravnici, kriminolozi i mnogi drugi. Borba protiv organiziranog kriminala zastupljena je u svim državama svijeta i ne predstavlja samo izazov nego i prioritet. Primjenom određenih metoda u suprotstavljanju organiziranom kriminalu mjeri se adkvatnost primjene tih metoda ali i sposobnost suprotstavljanju organiziranom kriminalu od strane regulatora. Slabosti suprotstavljanja organiziranom kriminalu se ogledaju u sposobnosti članova koji su akteri organizirani kriminala i vastite nesposobnosti za efikasno neutralisanje organiziranog kriminala. Preliminarna istraživanja ukazuju na činjenicu da postoje različiti oblici organizovanog kriminala koji će u empirijskim istraživanjaim ovoga rada biti prezentirani. Sukladno navedenom cilj rada predstavlja utvrđivanje adekvatnih metoda u suprotstavljanju organiziranom kriminalu te učinak na tendenciju suzbijanja organizirnog kriminaliteta i nultu stopu tolerancije. U toku preliminarnih istraživanja, a u smislu što kvalitetnijeg pronalaska istraživačkih dokaza traži se odgovor na jedan znanstveni problem a koji glasi: Na naučno zansnovanim osnovama ispitati efekte određenih metoda u suprotstavljanju organiziranom kriminalu s ciljem suprotstavljanja organiziranom kriminalu što ujedno predstavlja i pregled recentnih istraživanja rada.

U zaključcima istraživanja ukazuje se na spoznaje zasnovanih na naučnim osnova učinkovitosti određenih metoda u suprotstavljanju organiziranom kriminalu potom mjerenje održavanja stabilnosti kao i efekte promjena s ciljem smanjivanja rizika i rizičnih područja.

KLJUČNE RIJEČI: organizirani criminal, metode preveniranja, rizici

¹ Doc dr sc Indira Ćehić, ovlašteni revizor, ovlašteni interni revizor, stalni sudski vještak, certificirani računovođa, Mujadžića kanal bb Bihać, ŠPD "Unsko-sanske šume" d.o.o. Bosaska Krupa, Sveučilište/Univerzitet "VITEZ" Travnik Fakultet poslovne ekonomije Bosna i Hercegovina, cehich.indira@gmail.com, tel.: 061-231057

² Mr.sc Edin Malkić, doktorant, zaposlen u Agenciji za istrage i zaštitu na poziciji Načelnik Regionalnog ureda Sarajevo, čin Glavni inspektor, tel.: 061-181-234, e-mail: edimal70@outlook.com

³ Urednički kolegij časopisa je recenzirao i kategorizirao rad kao NAUČNI- PREGLEDNI RAD

ABSTRACT

Organised crime, as a socially negative phenomenon, represents a phenomenon that gathers interests from economists, lawyers, criminologists and many others, with a goal of conducting research both in theory and applied practice. The fight against organised crime is present in every country in the world, and does not only represent a challenge, but also a priority. With the application of certain methods in combating organised crime, we are able to measure the adequacy of the application of those methods but also the ability of combating organised crime by regulators. Weaknesses in combating organised crime are reflected in the ability of members who are actors in organised crime and their own inability to effectively neutralise organised crime. During the preliminary research, and in terms of finding research evidence with the highest quality, the answer to a very scientific question is sought, which is: On a scientifically based basis, examine the effects of certain methods in combating organised crime in order to combat organised crime, which also represents the overview of recent research.

The conclusions of the research points to the findings based on the scientific basis of the effectiveness of certain methods in combating organised crime, then measuring the maintenance of stability and the effects of change in order to reduce the risk and risk areas.

KEY WORDS: Organised crime, Prevention methods, risks.

JEL: G32

UVOD

Organizirani kriminal, kao društveno negativna pojava, predstavlja fenomen za koji su zainteresirani, s ciljem provođenja istraživanja kako u teoriji tako i primjenjenoj praksi, ekonomisti, pravnici, kriminolozi i mnogi drugi. Borba protiv organiziranog kriminala zastupljena je u svim državama svijeta i ne predstavlja samo izazov nego i prioritet. Primjenom određenih metoda u suprostavljanju organiziranom kriminalu mjeri se adkvatnost primjene tih metoda ali i sposobnost suprostavljanju organiziranom kriminalu od strane regulatora. Slabosti suprostavljanja organiziranom kriminalu se ogledaju u sposobnosti članova koji su akteri organizirani kriminala i vastite nesposobnosti za efikasno neutralisanje organiziranog kriminala. Preliminarna istraživanja ukazuju na činjenicu da postoje različiti oblici organizovanog kriminala koji će u empirijskim istraživanjima ovoga rada biti prezentirani. Sukladno navedenom cilj rada predstavlja utvrđivanje adekvatnih metoda u suprostavljanju organiziranom kriminalu te učinak na tendenciju suzbijanja organiziranog kriminaliteta i nultu stopu tolerancije. U toku preliminarnih istraživanja, a u smislu što kvalitetnijeg pronalaska istraživačkih dokaza traži se odgovor na jedan znanstveni problem a koji glasi: Na naučno zasnovanim osnovama ispitati efekte određenih metoda u suprostavljanju organiziranom kriminalu s ciljem suprostavljanja organiziranom kriminalu što ujedno predstavlja i pregled recentnih istraživanja rada.

1. TEORIJSKE OSNOVE ORGANIZIRANOG KRIMINALA

Suzbijanje organiziranog kriminala u Bosni i Hercegovini predstavlja izrazito kompleksan problem obzirom da je Bosna i Hercegovina, kao država, jako složen sistem. Kreiranje javnih politika za borbu protiv organiziranog kriminala se nalaze u disperziji obveza i standarda koje nalaže međunarodna zajednica preko onih koji su identificirani kao akteri organiziranog kriminala na najvišim pozicijama vlasti do sveobuhvatnih procesuiranja od strane istraživačkih kapaciteta kako kadrovskih tako i institucionalnih.

2. DEFINIRANJE ORGANIZIRANOG KRIMINALA

Obzirom da organizirani kriminal predstavlja najopasniju i najsloženiju prijetnju sigurnosti i stabilnosti pravnog poretka jedne države, ali i regije, odabir najadekvatene definicije organiziranog kriminala je gotovo i nemoguće jer u literaturama posotoji mnoštvo definicija organiziranog kriminala iz kojih se posebno ističu:

- Prema Eliot-u "organizirani kriminal u svom sadržaju obuhvata i određenu vezu sa državom i pojedinim njenim organima u vidu suradnje organa koji primjenjuju zakon, s onim koji ga ne poštuju i žele da ga izigraju"
- Prema Petroviću "organizirani kriminal odlikuje uređenim zajedničkim djelovanjem više lica s ciljem da se ostvare direktno ili indirektno pokriveni profiti ili pak utjecaji u oblasti javnog života ... tražeći da ilegalnim metodama ostvare stvarne monopole"
- Prema kaznenom zakonu Bosne i Hercegovine organiziranu kriminalnu smatraju se grupe od najmanje tri osobe koje postoje neko vrijeme i djeluju imajući za cilj činjenje jednog ili više krivičnih djela za koju se može izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna zatvora.

Zajedničko za navedene definicije jeste povezanost ljudi-nepoštivanje zakona radi sopstvene koristi proizišle iz činjenja krivičnog djela-vremenski period djelovanja.

3. OKVIR ZA SUZBIJANJE ORGANIZIRANOG KRIMINALA

U Bosni i Hercegovini postoje čak 142 (jednastotina i četrdeset i dvije) državne institucije čiji je zadatak između ostalog i borba protiv organiziranog kriminala. Empirijska istraživanja su pokazala da neke od tih institucija su ozbiljnije pristupile u suzbijanju organiziranog kriminala dok određene institucije nisu, prema precepciji ispitanika, odgovorile postavljenom zadatku.

Zakonodavni okvir, kroz koji se suprostavlja organiziranom kriminalu, je dosta disperziran i sveobuhvatan:

- Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13);
- Krivični zakon Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15);
- Zakon o Tužilaštvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" br. 24/02, 3/03, 37/03, 42/03, 9/04, 35/04, 61/04 i 49/09);

- Zakon o Sudu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ br. 49/09 - prečišćena verzija, ispravka br. 74/09 i 97/09);
- Zakon o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ br. 27/04, 63/04, 5/06, 33/06, 58/06, 15/8, 63/08, 35/09 i 7/12);
- Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu („Službeni glasnik BiH“ br. 27/04, 35/05, 49/09, 40/12);
- Zakon o Graničnoj policiji Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ br. 50/04, 27/07 i 59/09);
- Zakon o Službi za poslove sa strancima („Službeni glasnik BiH“ br. 54/05, 36/08);
- Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela i o Agencijama za podršku policijskoj strukturi Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ broj 36/08);
- Zakon o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije („Službeni glasnik BiH“ br. 103/09 i 58/13);
- Zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ broj 100/13);
- Zakon o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti („Službeni glasnik BiH“ br. 47/14 i 46/16);
- Zakon o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka („Službeni glasnik BiH“ br. 3/03, 21/03, 61/04, 55/05);
- Zakon o programu zaštite svjedoka u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“ broj 36/14);
- Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“ br. 28/00, 45/06, 102/09, 62/11 i 100/13);
- Zakon o zaštiti ličnih podataka („Službeni glasnik BiH“ br. 49/06, 76/11 i 89/11);
- Zakon o zaštiti tajnih podataka („Službeni glasnik BiH“ br. 54/05 i 12/09);
- Zakon Bosne i Hercegovine o izvršavanju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera („Službeni glasnik BiH“ broj 22/16, prečišćeni tekst);
- Zakon o osnivanju Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija pritvora i drugih mjera („Službeni glasnik BiH“ broj 24/08);
- Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima („Službeni glasnik BiH“ br. 53/09 i 58/13);
- Zakon o obavještajno sigurnosnoj agenciji Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ br. 12/04, 20/04, 56/06, 50/08 i 12/2009);
- Zakon o strancima („Službeni glasnik BiH“ broj 88/15)
- i Zakon o azilu („Službeni glasnik BiH“ broj 11/16).

Cilj svih propisa jeste efikasnija borba protiv rastućeg organizovanog kriminala i korupcije, ugrađivanje novih metoda u borbi protiv složenih oblika savremenog kriminala, ubrzavanje krivičnog postupka, pojednostavljenje krivičnog postupka za lakša krivična djela, zaštita prava i slobode čovjeka i harmonizacija krivičnih propisa u Bosni i Hercegovini.

4. EMPIRIJSKA ISTRAŽIVANJA

U ovom dijelu rada obrađeni su podaci prikupljeni od strane segmenata nasumice izabranih ispitanika. Prikupljeni podaci se sastoje od anketnog upitnika i prikupljenih informacija a koje imaju za cilj dokazivanja ili odbacivanja postavljenih hipoteza. Anketni upitnik predstavlja opću sliku ispitanika kao i karakteristike ispitanika.

Opće informacije o istraživanju:

Period prikupljanja podataka	Januar-maj 2022.godine
Metoda prikupljanja	Anketa, i drugi izvori koji su dostupni
Upitnik	Upitnik je razvijen u suradnji sa mentorom
Uzorak	N=80

Uzorak kategorije ispitanika je N=80. U kategoriji društvenih istraživanja gdje je uzorak $N > 20$ smatra se velikim uzorkom te da se radi o specifičnoj kategoriji ispitanika i specifičnoj temi istraživanja ovaj uzorak se ima smatrati reprezentativnim.

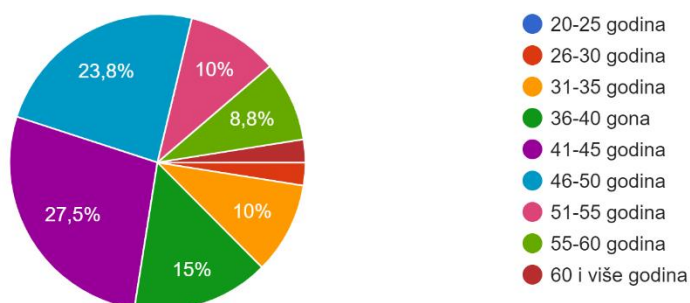
U nastavku se prezentiraju stavovi ispitanika koja su sudjelovala u istraživanju:

Rezultati istraživanja ukazuju da se u Bosni i Hercegovini od strane ispitanika percipira odnos prema suzbijanju organiziranom kriminalu na vrlo kritički način koji su prezentirani u grafičkim prikazima empirijskog istraživanja koji je prezentiran kroz grafičke prikaze i deskripciju.

U grafičkom prikazu broj 1.: prezentirana je starosna struktura ispitanika.

1. Starosna dob ispitanika

80 odgovora

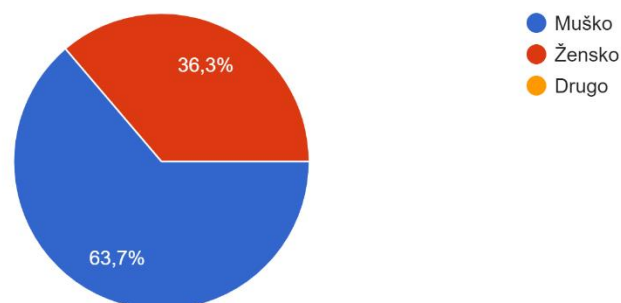

Izvor: obrada autora odgovora prikupljenih iz anketnog upitnika

Iz grafičkog prikaza broj 1. Zaključuje se da je starosna struktura ispitanika u populacijskom uzorku učestvovala u najvišem procentu sa 27,50 % što odgovara ekvivalentu dobi između 41-45 godina starosti. Ova starosna populacija se smatra izrazito relevantnom obzirom da imaju dovoljno životnog iskustva, kako u radu tako i obrazovanju, da mogu ponuditi adekvatne i kvalitetne odgovore. Potom slijede ispitanici starosne dobi između 46-50 godina starosti što predstavlja 23,80 % od ukupnih ispitanika.

U grafičkom prikazu broj 2. Prezentirana je spolna struktura ispitanika što je imalo za cilj da se ispituju stavovi različitih rodova.

2. Polna struktura ispitanika
80 odgovora

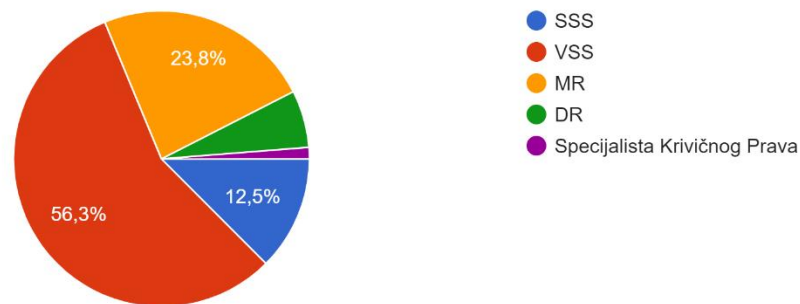
Izvor: obrada autora odgovora prikupljenih iz anketnog upitnika

Iz grafičkog prikaza broj 2. Zaključuje se da muškarci učestvovali sa 63,70 % odgovora u odnosu na žene koji su zastupljeni sa 36,30 % odgovora.

U grafičkom prikazu broj 3. pristupilo se identifikaciji levela obrazovanja ispitanika što je za cilj imalo da se ispituju stavovi različitih levela obrazovanja ispitanika.

3. Nivo obrazovanja ispitanika

80 odgovora

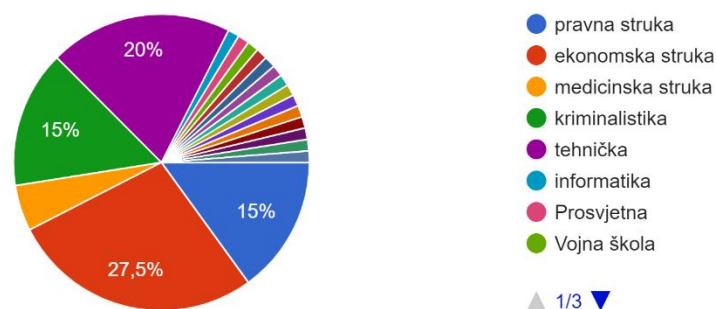
Izvor: obrada autora odgovora prikupljenih iz anketnog upitnika

Iz grafičkog prikaza broj 3 zaključuje se da je najviše ispitanika, ukupno 56,30 %, sa visokom stručnom spremom učestovalo u odgovoru na anketni upitnik, potom 23,8 % magistara, 6,3 % doktora nauka i 1,2 % specijalista krivičnog prava.

U grafičkom prikazu broj 4. Prezentirana je profesionalna struktura ispitanika što je za cilj imalo da se ispita sama kompetentnost ispitanika kroz ponuđene odgovore.

4. Profesionalna struktura ispitanika

80 odgovora

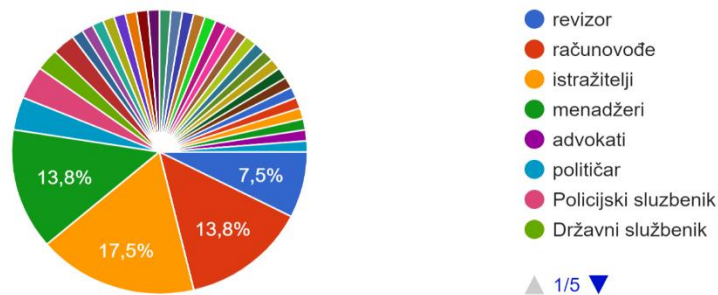
Izvor: obrada autora odgovora prikupljenih iz anketnog upitnika

Iz grafičkog prikaza broj 4. Zaključuje se da je 27,50 % ispitanika iz ekonomske struke, potom 20% tehničke struke, 15 % kriminalistike i pravne struke, 5 % medicinske struke dok je preostali 17,50 % predstavlja: informatička struka, prosvjeta, vojne škole, inspeksijske, šumari, biotehnolozi, sigurnosne, socijalne, psiholozi i elektrotehničari.

U grafičkom prikazu broj 5. Prezentirana je struktura ispitanika prema trenutnom zanimanju.

5. Struktura ispitanika prema zanimanju

80 odgovora

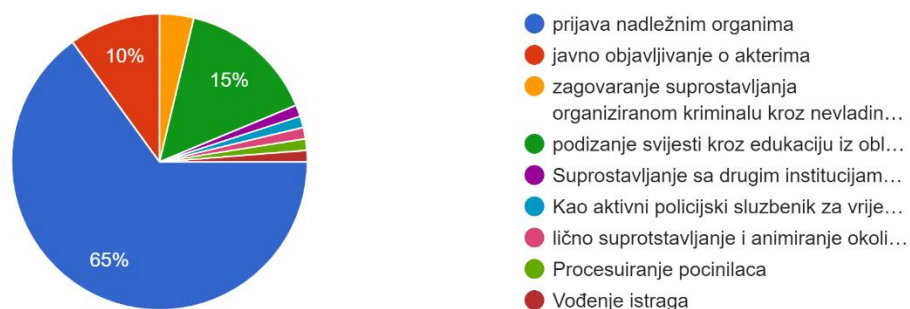
Izvor: obrada autora odgovora prikupljenih iz anketnog upitnika

Iz grafičkog prikaza broj 5 struktura ispitanika prema zanimanju je 17,50% istražitelja, potom 13,8 % menadžera i računovođa, potom 7,50% revizora dok preostali 47,40 % predstavlja: političara i policijskih službenika sa 3,7 %, državnih službenika i zastupnika u osiguranju sa 2,5 % te po 1,20 % iz: inforamtike, profesora, geodeta, novinara, federalnih inspektora projektanata, oficira, imenovanih dužnosnika, sudija, pravnika, psihoga i drugih zanimanja.

U garfičkom prikazu broj 6. Prezenitaju su stavovi ispitanika u smislu primjene najčešćih metoda u suprostavljanju organiziranom kriminalu.

6. Najčešće metode koje primjenjujete u suprostavljanju organiziranom kriminalu su:

80 odgovora

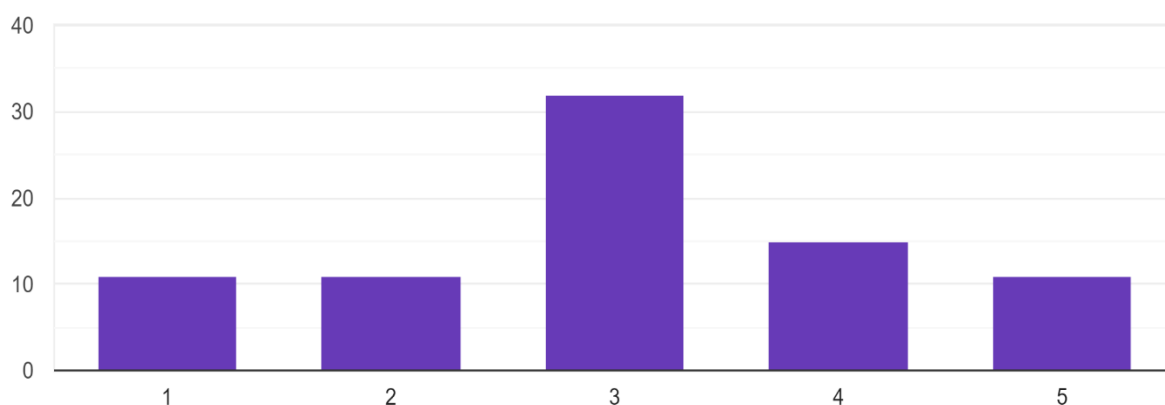
Izvor: obrada autora odgovora prikupljenih iz anketnog upitnika

Iz grafičkog prikaza broj 6. Zaključuje se da naviše ispitanika, ukupno 65%, se suprostavlja organiziranom kriminalu kroz prijavu nadležnim organima dok je 15 % ispitanika se supšrostavlja organiziranom kriminalu kroz podizanje svijesti kroz edukaciju iz oblasti štetnog djelovanja organiziranog kriminala potom 10 % ispitanika javno objavljuje o

akterima organiziranog kriminala, 3,7 % ispitanika primejnuje zagovaranje suprostavljanje organiziranom kriminalu kroz nevladin sektor dok 6,3 % ispitanika primjenjuje: suprostavljanje organiziranom kriminalu u suradnju sa drugim institucijama za provedbu zakona, potom kombiniranje znanja-iskustva-kumanog kapitala, osobno suprostavljanje te motiviranje drugih da rade na identican naain kao i procesuiranje i provođenje istraga.

U grafičkom prikazu 7. Pristupilo se ispitivanju koje su najefktivnije metode suprostavljanja organiziranom kriminalu od strane ispitanika i ovaj segment je podjeljen u nekoliko dijelova.

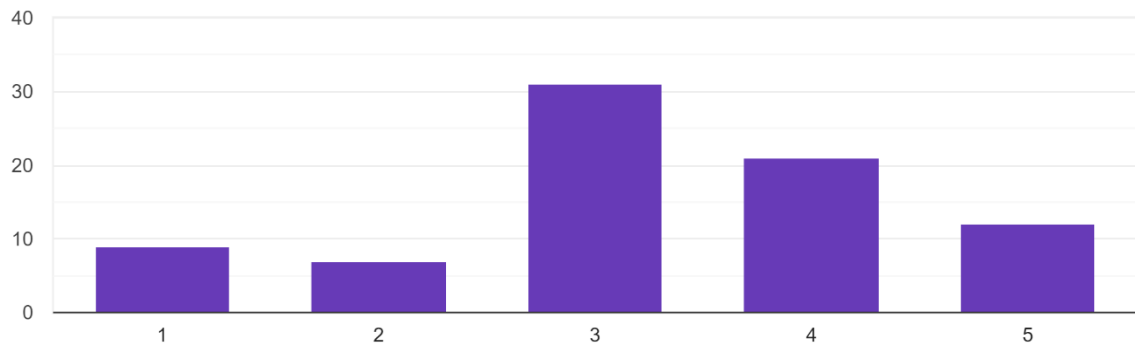
7. Najefektivnije metode u suprostavljanju organiziranom kriminalu su (s tim da je ocjena 1 najlošija ocjena a ocjena 5 najbolja ocjena): Prijava nadle...anima: Kantonalnom ministarstvu unutarnjih poslova
80 odgovora

Izvor: obrada autora odgovora prikupljenih iz anketnog upitnika

Primjena metode u suprostavljanju organiziranom kriminalu kroz prijavu nadležnom kantonalnom ministarstvu unutarnjih poslova 40% ispitanika je ocjenilo ocjenom 3 što predstavlja srednju ocjenu, dk je 18,80 % ispitanika efektivnost prijava ao metode suprostavljanja organiziranom kriminalu ocjenilo sa ocjenom 4 a 13,8% ispitanika dijeli stav da je efikasnost prijave kantonalnom ministarstvu unutarnjih poslova podjednaka sa ocjenom 1 kao najlošijom ocjenom ali i ocjenom 2 ali i 5 kao najboljom ocjneom.

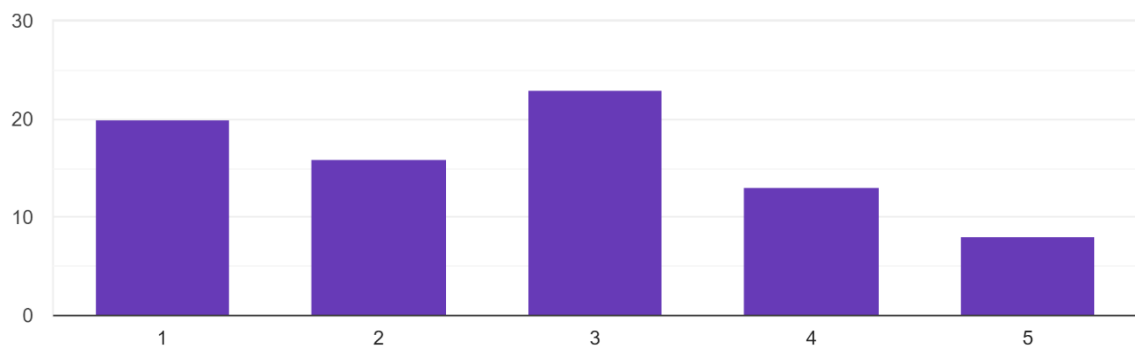
7. Najefektivnije metode u suprostavljanju organiziranom kriminalu su (s tim da je ocjena 1 najlošija ocjena a ocjena 5 najbolja ocjena): Prijava nadležnim organima: Federalnom ministarstvu unutarnjih poslova
80 odgovora

Izvor: obrada autora odgovora prikupljenih iz anketnog upitnika

Primjena metode u suprostavljanju organiziranom kriminalu kroz prijavu nadležnom Federalnom ministarstvu unutarnjih poslova 38,80% ispitanika je ocjenilo ocjenom 3 što predstavlja srednju ocjenu, dok je 26,30 % ispitanika efektivnost prijava metode suprostavljanja organiziranom kriminalu ocjenilo sa ocjenom 4 a 15% ispitanika sa ocjenom 5 kao najvišom ocjenom sa ocjenom 1 kao najlošijom ocjenom 11,30 % a ocjenom 2 8,80% ispitanika.

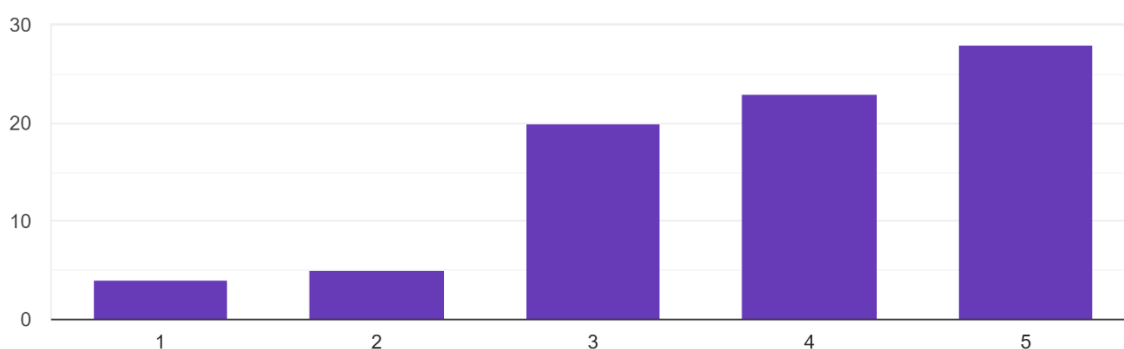
7. Najefektivnije metode u suprostavljanju organiziranom kriminalu su (s tim da je ocjena 1 najlošija ocjena a ocjena 5 najbolja ocjena): Prijava nadležnom ministarstvu unutarnjih poslova entiteta Republika Srpska
80 odgovora

Izvor: obrada autora odgovora prikupljenih iz anketnog upitnika

Primjena metode u suprostavljanju organiziranom kriminalu kroz prijavu nadležnom entitetskom Ministarstvu unutarnjih poslova Republike Srpske 28,70% ispitanika je ocijenilo ocjenom 3 što predstavlja srednju ocjenu, dok je 25% ispitanika ocijenilo sa najlošijom ocjenom 1 to ocjenom 1, sa ocjenom 2 20% ispitanika je ocijenilo efikasnost prijave entitetskom Ministarstvu unutarnjih poslova a 16,30 % ispitanika efektivnost prijave metode suprostavljanja organiziranom kriminalu ocijenilo sa ocjenom 4 a 10% ispitanika sa ocjenom 5 kao najvišom ocjenom sa ocjenom.

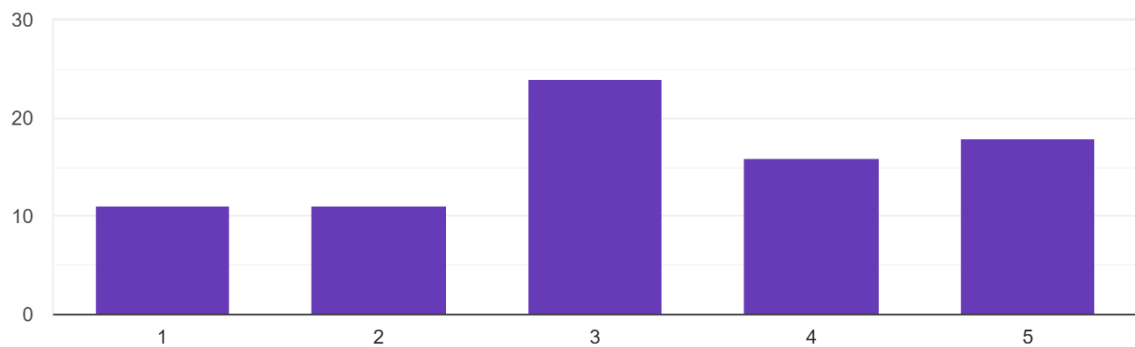
7. Najefektivnije metode u suprostavljanju organiziranom kriminalu su (s tim da je ocjena 1 najlošija ocjena a ocjena 5 najbolja ocjena): Prijava nadležn...anima: Državna agencija za istrage i zaštitu - SIPA
80 odgovora

Izvor: obrada autora odgovora prikupljenih iz anketnog upitnika

Primjena metode u suprostavljanju organiziranom kriminalu kroz prijavu Državnoj agenciji za istrage i zaštitu-SIPA 35% ispitanika je ocijenilo sa najvišom ocjenom 5 kao najefektivniju metodu u suprostavljanju organiziranom kriminalu dok je ocjenom 4 28,70% ispitanika ocijenilo efektivnost potom 25% ispitanika je ocijenilo srednjom ocjenom 3 6,20% ispitanika je ocijenilo efektivnost prijave Državnoj agenciji za istrage i zaštitu sa ocjenom 2 a 5% ispitanika sa najlošijom ocjenom - ocjenom 1.

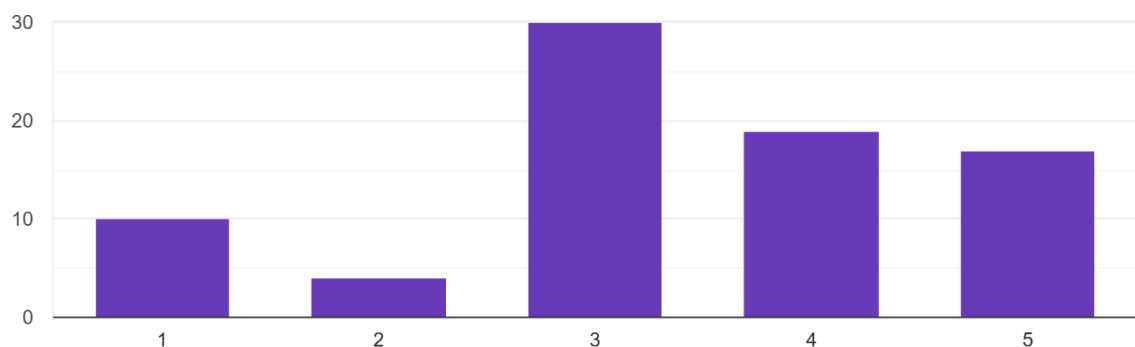
7. Najefektivnije metode u suprostavljanju organiziranom kriminalu su (s tim da je ocjena 1 najlošija ocjena a ocjena 5 najbolja ocjena): Prijava nadležnim organima: nadležnom tužiteljstvu
80 odgovora

Izvor: obrada autora odgovora prikupljenih iz anketnog upitnika

Ocjena efektivnosti metode prijave u sprostaavljanju organiziranom kriminalu nadležnom tužiteljstvu ispitanici su stavova: 30% ispitanika je ocijenilo sa srednjom ocjenom 3, 22,50% ispitanika sa najvišom ocjenom 5, 20% ispitanika je ocijenilo sa ocjenom 4 dok je sa 13,80% ocjenjenosa sa ocjenom 2 i najlošijom ocjenom 1.

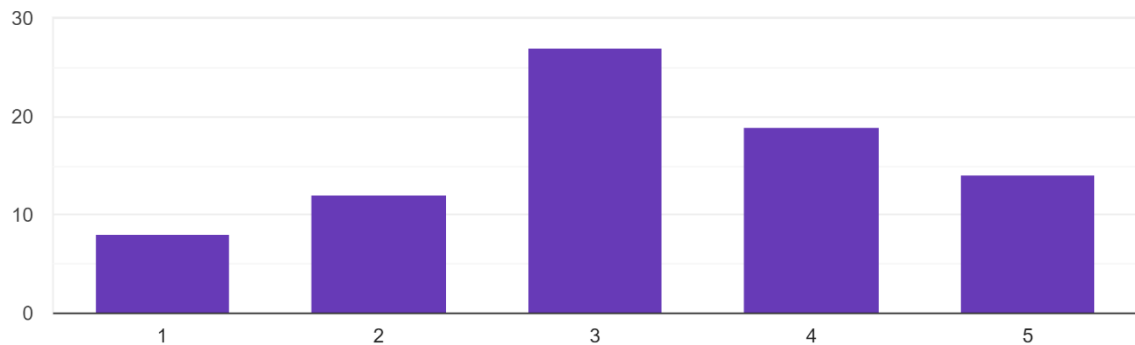
7. Najefektivnije metode u suprostavljanju organiziranom kriminalu su (s tim da je ocjena 1 najlošija ocjena a ocjena 5 najbolja ocjena): javno objavljivanje - objelodanjanje
80 odgovora

Izvor: obrada autora odgovora prikupljenih iz anketnog upitnika

Ocjena efektivnosti metode prijave u sprostavljanju organiziranom kriminalu kroz javno objavljivanje i objelodanjivanje organiziranog kriminala od strane aktera 37,50% ispitanika je ocijenilo sa ocjenom 3, 23,80% ispitanika sa ocjenom 4, 21,30% ispitanika sa najboljom ocjenom 5 12,50% ispitanika je ocijenilo sa najlošijom ocjenom 1 i 5% ispitanika je ocijenilo sa ocjenom 2.

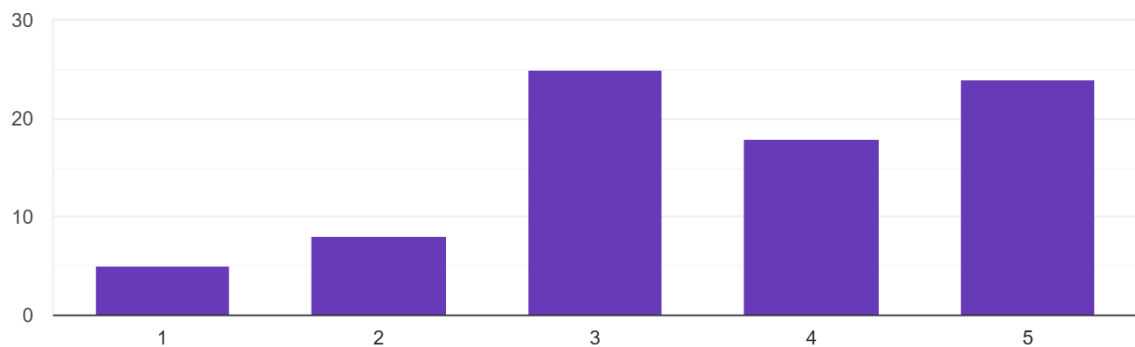
7. Najefektivnije metode u suprostavljanju organiziranom kriminalu su (s tim da je ocjena 1 najlošija ocjena a ocjena 5 najbolja ocjena): Prijava nadležn... kroz nevladine i druge međunarodne isstitutije
80 odgovora

Izvor: obrada autora odgovora prikupljenih iz anketnog upitnika

Ocjena efektivnosti metode prijave u sprostavljanju organiziranom kriminalu i to kroz nevladine i druge međunarodne institucije ispitanici su povjerenje u 33,80% ili sa srednjom ocjenom 3 ocijenili kao najefektivniju metodu, potom 23,80% sa ocjenom 4, 17,50% ispitanika ocijenilo sa nvišom ocjenom 5, 15% ispitanika je ocijenilo sa ocjenom 2 dok je 10% ispitanika ocijenilo sa najlošijom ocjenom 1.

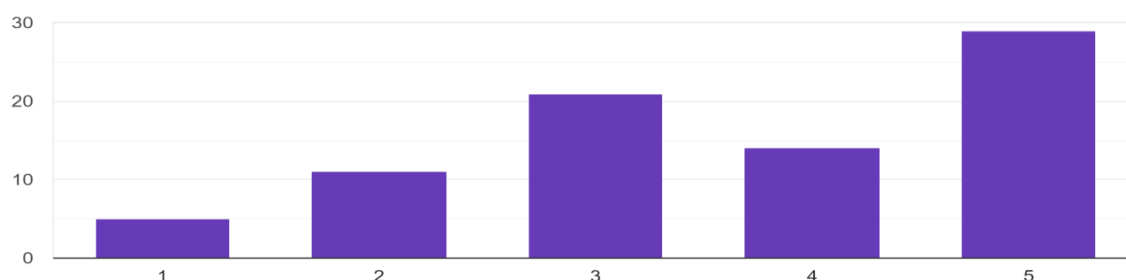
7. Najefektivnije metode u suprostavljanju organiziranom kriminalu su (s tim da je ocjena 1 najlošija ocjena a ocjena 5 najbolja ocjena): Prijava nadležni...og kriminala u društvenoj zajednici i prosperitet
80 odgovora

Izvor: obrada autora odgovora prikupljenih iz anketnog upitnika

Efektivnost podizanja svijesti kroz edukaciju o štetnosti organiziranog kriminala u društenu zajednici i prosperitetu društvene zajednice kao metode suprostavljanja organiziranom kriminalu ispitanici su ocijenili dajući srednju ocjenu 3 potom najvišu ocjenu 5 ocijenilo je 30% ispitanika dok je 22,50% ispitanika ocijenilo efektivnost sa ocjenom 4, 10% ispitanika sa ocjenom 2 i 6,30% ispitanika je dalo najlošiju ocjenu 1.

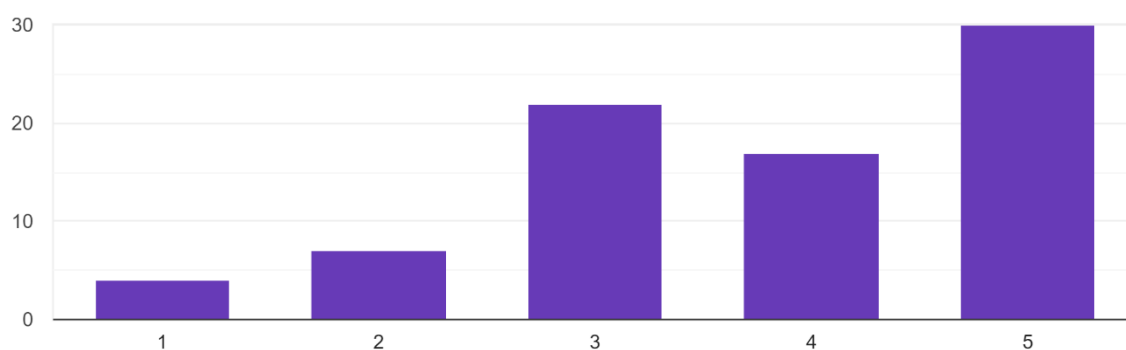
7. Najefektivnije metode u suprostavljanju organiziranom kriminalu su (s tim da je ocjena 1 najlošija ocjena a ocjena 5 najbolja ocjena): Prijava nadlež...vatna kadrovska popunjenost relevantnih institucija
80 odgovora

Izvor: obrada autora odgovora prikupljenih iz anketnog upitnika

Prijava nadležnim organima i adekvatna kadrovska popunjenost relevantnih institucija koje koje primjenjuju mehanizme suprostavljanja organiziranom kriminalu ispitanici su ocijenili da je najefektivnija metoda suprostavljanja organiziranom kriminalu adekvatna kadrovska popunjenost i to 34,90% ispitanika je ocijenilo sa najvišom ocjenom 5, potom srednjom ocjenom 3 ocijenilo je 25,30% ispitanika, sa ocjenom 4 je ocijenilo 18,10% ispitanika potom ocijena 2 što čini 14,50% ispitanika te ocijena 1 kao najlošija ocijena čini 7,20% odgovora ispitanika.

7. Najefektivnije metode u suprostavljanju organiziranom kriminalu su (s tim da je ocjena 1 najlošija ocjena a ocjena 5 najbolja ocjena): Prijava nadlež...edbu zakona u borbi protiv organiziranog kriminala
80 odgovora

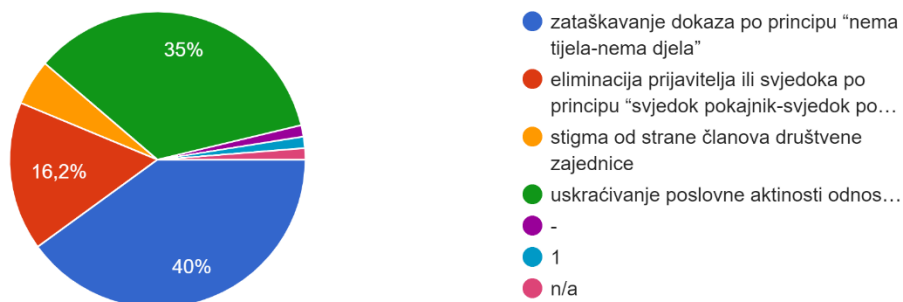
Izvor: obrada autora odgovora prikupljenih iz anketnog upitnika

Jačanje kriminalističko-obavještajnog sistema u državnim i entitetskim tijelima za provedbu zakona u borbi protiv organiziranog kriminala ispitanici su ocijenili tako što su efikasnost ove metode sa 37,30% ispitanika ocijenili sa ocjenom 5 kao najvišom ocjenom, 27,70% ispitanika je ocijenilo sa ocjenom 3, 21,70% ispitanika je ocijenilo sa ocjenom 4, potom 8,40% ispitanika je ocijenilo efikasnost sa ocjenom 2 i 4,80% ispitanika sa najlošijom ocjenom 1.

Prema stavovima ispitanika najefektivnija metoda u suzbijanju organiziranog kriminala koja je odstrane ispitanika dobila najviše najbolje ocjene je jačanje kriminalističko-obavještajnog Sistema u državnim i entitetskim tijelima za provedbu zakona u borbi protiv organiziranog kriminala, potom slijedi prijava Državnoj agenciji za istrage i zaštitu i adekvatna kadrovska popunjenost u relevantnim institucijama sa podjednakim brojem najviših ocjena za najefektivniju metodu suzbijanja organiziranog kriminala a iza njih slijedi i podizanje svijesti kroz edukaciju o štetnosti organiziranog kriminala u društvenoj zajednici. Ispitanici su stava da je Ministarstvo unutarnjih poslova entiteta Republika Srpska najneefektivnija metoda suzbijanja organiziranog kriminala, potom slijede kantonalna Ministarstva unutarnjih poslova i nadležna tužiteljstva kao najneefektivnije metode u suzbijanju organiziranog kriminala.

U grafičkom prikazu broj 8. Prezentirani su stavovi ispitanika o najučestalijim odmazdama organizirane kriminalne skupine u provedbi suzbijanja organiziranog kriminala .

8. Najučestalije odmazde organizirane kriminalne skupine u provedbi suzbijanja organiziranog kriminala su:
80 odgovora

Izvor: obrada autora odgovora prikupljenih iz anketnog upitnika

Prema stavovima ispitanika njih čak 40% je ocijenilo da je zataškavanje dokaza po principu "nema tijela nema djela" odnosno uklanjanje dokaznih materijala i osuđivanje prijave organiziranog kriminala na neuspjeh, 30% ispitanika je stave da je odmazda organizirane skupine prijaviteljima organiziranog kriminala uskraćivanje poslovne aktivnosti odnosno ugrožavanje egzistencije usljed gubitka posla, čak 16,20% ispitanika je stave da je odmazda

kriminalne organizirane skupine u provedni suzbijanja organiziranog kriminala usmjereno prema eliminaciji prijavitelja ili svjedoka po principu “svjedok pokajnik-svjedok pokojnik”, a 4,80” ispitanika je stave da je odmazda usmjerena prema stigmatiziranju prijavitelja organiziranog kriminala.

Prema provedenim istraživanjima, kako kroz anketni upitnik tako i u provedenom intervjuu sa ekspertima koji se aktivno susreću sa aktivnostima i posljedicama organiziranog kriminala, suzbijanje organiziranog kriminala na području Bosne i Hercegovine, a samim tim i u regiji, zahtjevalo bi:

-Jačanje realnog sektora i otvaranje radnih mjesta za građane uz plaću koja bi omogućila pristojan život građana i njihovo dostojanstvo predstavlja najaču preventivnu mjeru koja treba da je imperativ za sve nosioce političkih funkcija i poslodavce iz privatnog sektora čime bi se direktno utjecalo na ublažavanje teške socijalno-ekonomske situacije u Bosni i Hercegovini koja pogoduje razvoju i bujanju svih vidova kriminala.

- Nakon toga može se govoriti o izboru i selekciji najboljih kandidata za pravosudne i policijske strukture u Bosni i Hercegovini na svim nivoima,

- Zabrana prijema i obavljanja dužnosti u državnim institucijama svih nivoa vlasti lica za završenim-kupljenim diplomama sa privatnih fakulteta ali i državnih fakulteta, revizija diploma svih trenutno zaposlenih službenika u institucijama ali i javnim poduzećima i agencijama Bosne i Hercegovine na svim nivoima,

- povećati zapriječene kazne za sva kaznena djela posebno za lica povratnike u vršenju krivičnih djela obzirom da je blaga kaznena politika,

- jačati policijske strukture sa naprednom tehnologijom u primjeni PIR-a obzirom da je trenutno raspoloživa oprema prevaziđena,

- jačati međunarodnu saradnju na polju borbe protiv organizovanog kriminala, preventivno i edukativno djelovati kroz školsko obrazovanje,

- jačati svijest građana o štetnosti i pogubelnosti bavljenja izvršenjem krivičnih djela.

Istraživanja koja su provedena na području Bosne i Hercegovine ukazuju da Bosna i Hercegovina još uvijek nema usvojenu strategiju za suzbijanje organiziranog kriminala u Bosni i Hercegovini što u velikoj mjeri otežava suzbijanje organiziranog kriminala.

ZAKLJUČAK

Bosna i Hercegovina mora u što skorije vrijeme usvojiti strategiju za suzbijanje organiziranog kriminala što bi impliciralo usmjeravanje aktivnosti svih organa, institucija ali i pojedinaca u suzbijanju organiziranog kriminala obzirom da takav dokument još uvijek ne postoji u Državi.

Državna agencija za istrage i zaštitu u Bosni i Hercegovini je od strane ispitanika zadobila najveće povjerenje u suzbijanju organiziranog kriminala dok je Ministarstvo unutarnjih poslova entiteta Republika Srpska najlošije pozicionirano u skali ukazivanja povjerenja od strane ispitanika u suzbijanju organiziranog kriminala što ukazuje na činjenicu da svi moraju jačati svoje kapacitete za adekvatno odgovaranje postavljenom zadatku suzbijanja organiziranog kriminala kao i jačanja povjerenja građana u institucije Bosne i Hercegovine.

Provedena istraživanja ukazuju da je najefektivnija metoda suzbijanja organiziranog kriminala u Bosni i Hercegovini predstavlja prijavljivanje Državnoj agenciji za istrage i zaštitu – SIPA ali kadrovsko jačanje je neophodno kao jedna o metoda za suzbijanje organiziranog kriminala koju su ispitanici prepoznali kao neophodnu.

LITERATURA

ELIOT, M.A., *Kriminal u modernom društvu-prijevod*, 1962.godina Svijetlost Sarajevo

PETROVIĆ, d., *Organizovanje zločinačkih udruženja*, Srpsko udruženje za krivično parvo 1996. Godina, Beograd

Kazneni zakon Bosne I Hercegovine “Službeni glasnik BiH” broj: 3/03, 32/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07